

ergo est conceptus formalis: ex allata autem consideratione duplici de idea, facile erit solvere quascunque obiectiones in contrarium.

Resolutio secunda: Idea reuocatur tum ad causam efficientem tum ad formalem; sub ea enim consideratione, quæ est conceptus obiectiuus, ad causam efficientem reuocatur: sub consideratione, quæ est formalis, reuocatur ad causam formalem. Probatur prima pars. Quia quod concurret obiectiuè, concurret efficienter, sed idea in tali consideratione concurret obiectiuè, ergo & efficienter. Minor patet; maior probatur: Quod mouet potentiam, & concurret cum ea ad actum, concurret efficienter: sed conceptus obiectiuus mouet artificem, vt effectiuè producat similem Cathedram, ergo &c.

Confirmatur ex doctrina, quæ traditur in libris de anima communiter, vbi dicitur, quod species v. g. coloris in potentia visiva receptæ concurrunt efficienter cum potentia ad actum, licet se habeant obiectiuè ad potentiam; sic etiam statua Cæsaris dicitur suo modo effectiuè concurrere ad fabricationem similis statuæ Cæsaris.

Probatur altera pars: Illud est causa formalis, quod formaliter rem repræsentat: sed idea, vt est conceptus formalis, formaliter rem repræsentat, ergo reuocatur ad causam formalem: Minor liquet. Maior probatur: Ita se habet idea seu exemplar ad rem exemplatam, sicut se habet homo pictus ad hominem viuum, & sicut se habet statua Cæsaris ad ipsum Cæsarem: sed homo pictus formaliter repræsentat hominem viuum, & statua Cæsaris ipsum Cæsarem, ergo idem dicitur de Idea.

Dices tamen: quomodo homo pictus, qui tantum est homo analogicè repræsentabit formaliter hominem viuum? nam illud repræsentat solum formaliter aliud, quod vniuocè conuenit cum illo.

Respondeo duplicem esse formam, vnam intrinsecam, & alteram extrinsecam: quando aliquid repræsentat aliud formaliter intrinsecè, debet esse vniuocè cum repræsentato, at quando vnum repræsentat aliud formaliter extrinsecè, sufficit vt se habeat analogicè ad illud: Vnde duplex distinguetur causa formalis: vna intrinseca, informansque intrinsecè, & alia formalis extrinseca, ad quam reuocabitur ipsa idea, non verò ad formalem intrinsecam; nihil autem verat, quin aliquid in duplici genere causæ reponatur, secundum diuersas tamen considerationes: sic v. g. calor in igne est causa formalis accidentalis; Item albedo in pariete: at verò vt calor est id, quo ignis calefacit, pertinet ad causam efficientem; sic exemplar vt est intrinsecè in mente artificis, pertinet ad causam formalem, vt verò est id, quo vitur agens per rationem ad dirigendum opus ad extra, spectat ad causam efficientem: quare sub ratione conceptus formalis pertinet ad causam formalem. & sub ratione conceptus obiectiuus ad efficientem, quia vt sic assumitur ad dirigendum artificem in sua operatione: sed sub conceptu formali concipitur solum vt inhaerens in mente artificis, non autem vt ipsum dirigens.

Partitio. IX.

De causis in ordine ad suos effectus.

Subsequentium difficultatum explanationem tradet præsens partitio. Prima erit, an causa qualibet sit perfectior suo effectu? Secunda an necessariò debeat esse prior? Tertia an Deus suppleri possit causalitatem omnium causarum? Quarta: An omnis causa debeat distingui à suo effectu? Quinta an vnus numero effectus possit procedere à pluribus causis. Priores quatuor nihil ferè continent difficultatis, at ista quinta satis est controuersa; quare illam pro debito exagrabimus, præmissâ breuiter priorum veritate.

Respondeo itaque ad primam causam intrinsecam, hoc est materiam & formam, siue separatim, siue coniunctim sumantur, non esse præstantiores suis effectibus; cum enim compositum præter materiam contineat & formam, manifestum est, quòd vltra perfectionem, quam habet à materia, habeat quoque aliam perfectionem à forma. Item quòd præter perfectionem, quam habet à materia, habeat aliam à materia, vt ostensum est disp. de composito, vbi probauimus formam non esse totam quidditatem compositi.

Item compositum est nobilius suis partibus simul sumptis, quia vltra eas importat tertiam quandam entitatem, vt visum est.

Quoad causam efficientem & finalem, certum est illas esse nobiliores suis effectibus, quia omne, quòd habet effectus ipse, habet à sua causa efficienti, & finali, ergo illa perfectio debet esse in ipsa causa, estque commune essatum in Philosophia, & Theologia, quòd omnis causa vniuoca sit saltem æqualis perfectionis cum suo effectu: causa verò æquiuoca maioris perfectionis; quia debet continere eminenter, & per consequens nobiliori modo, totam perfectionem quam dat suo effectu. De causa finali probatur: quia finis est nobilior medijs ad finem, loquendo præsertim de fine simpliciter, & de medijs naturaliter ordinatis ad finem; media autem sunt effectus causæ finalis, ergo causa finalis est nobilior suo effectu.

Respondeo ad secundam contra Soncinatam s. Metaph. quest. 7. omnem causam saltem naturâ debere esse priorem suo effectu: Ita communiter Physici contra Soncinatam; Probatur: Omne dans esse alteri debet esse prius illo: sed omnis causa dat esse effectui, ergo &c. Minor patet, maior probatur: quia alioquin verificarentur ista duo contradictoria; Effectus non habet esse, & tamen causa dat illi esse. Deinde independens est prius saltem naturâ dependente, at effectus est dependens, causa autem independens.

Obijcit tamen Soncinas: Relata sunt simul naturâ, sed causa, & effectus sunt relata, ergo sunt simul naturâ: proindeque causa non est prior suo effectu. Item materia, & forma, in quantum causant, id est prout sunt vnità inter se, non sunt aliud quàm ipsummet compositum, ergo non sunt priores suo effectu.

Quadam difficultate examinatur.

Num. 26. Causa formalis & materialis non sunt præstantiores suis effectibus. Probatur.

Num. 27. Efficienti & finali sunt præstantiores suis effectibus.

Num. 28. Causa omnia est prior suo effectu.

Num. 25. Causa exemplaris & ad efficientem & ad formalem reuocatur.

Confirm.

Obj.

Resp.

Obj.